

Opracowanie przygotowane w ramach projektu:
OBYWATELU MASZ PRAWO!

Tytuł opracowania:

*Zaufanie społeczne do komornika jako funkcjonariusza publicznego
(nota informacyjna)*

Autor opracowania:

Dr hab. Marta Osuchowska, prof. ucz.

Zgodnie z Ustawą o komornikach sądowych i egzekucji, komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym¹. Nie posiada on przymiotu organu sądowego, ale jest związany z władzą sądowniczą jako organ egzekucji sądowej². Uznanie komornika za funkcjonariusza publicznego, działającego przy sądzie rejonowym, silnie podkreśla fakt, że egzekucja sądowa w sprawach cywilnych jest aktem władzy publicznej, w związku z czym komornik czynności egzekucyjnych nie wykonuje jako osoba prywatna, ale jako szczególnego rodzaju funkcjonariusz władzy publicznej³. Innymi słowy, komornik jest funkcjonariuszem administracji publicznej⁴.

Nadanie komornikowi takiego statusu ma charakter funkcjonalny i pozostaje w związku z realizacją władztwa publicznego w zakresie powierzonych mu przez ustawę zadań w postaci przymusowego wykonywania orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych⁵. Powierzone przez państwo czynności egzekucyjne komornik wykonuje, używając pieczęci urzędowej z godłem państwa. Należy podkreślić również fakt, że komornik korzysta z ochrony prawa karnego przysługującej funkcjonariuszom publicznym⁶.

Decydujące o statusie komornika jest to, że ustawa powierza mu realizację określonych zadań państwa, m.in. w zakresie wykonywania orzeczeń sądowych. Forma i sposób realizacji tych zadań uregulowane są w normach o charakterze publicznoprawnym. Realizując na podstawie tych przepisów zadania powierzone mu przez ustawę, komornik działa jako organ pozostający wobec stron postępowania w stosunku nadrzędności, a nie równorzędności. Na status prawny komornika jako funkcjonariusza publicznego realizującego określone zadania państwa nie wpływa zmiana wprowadzona w 1997 r. Do tego czasu komornik sądowy był pracownikiem sądu. Obecnie wykonuje on czynności na rachunek własny, nie będąc pracownikiem sądu. Nadal jest funkcjonariuszem publicznym powoływanym przez Ministra

¹ Art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 22.3.2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. 2018 poz. 771).

² J. Jankowski, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucyjnych. Komentarz, Warszawa 2000, s. 38

³ M. Sługocka, M. Bursztynowicz, Komornik jako zawód zaufania publicznego, [w:] Rodzinna Europa. Europejska myśl polityczno – prawna u progu XXI wieku, red. P. Fiktus, H. Malewski, M. Marszał, Wrocław 2015, s. 539-553.

⁴ K. Lubiński, Odpowiedzialność odszkodowawcza komornika sądowego w świetle przepisów k.p.c. oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, „Problemy Egzekucji Sądowej” n. 30/1998, s. 5-26.

⁵ A. Marciniak, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucyjnych. Komentarz, Warszawa 2012.

⁶ W Kodeksie karnym z 1969 r. pojęcie urzędnika zastąpiono pojęciem funkcjonariusza publicznego. Obecnie w świetle art. 115 § 13 Ustawy z dnia 6.6.1997 r. Kodeks karny, Komornik sądowy jest również funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu prawa karnego. Art. 115 § 13 k.k. określa krąg podmiotów, którym przysługuje ochrona prawokarna. W przepisie tym podzielono funkcjonariuszy ze względu na stanowisko lub pełnioną funkcję na dziewięć grup, zaliczając komornika sądowego do grupy trzeciej – obok sędziego, ławnika, prokuratora, notariusza i kuratora sądowego; A. Marciniak, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz, Warszawa 2014, s. 24; S. Kowalski, Karnoprawna ochrona komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego, „Przeгляд Prawa Egzekucyjnego”, 1-2/2014, s. 73-84.

Sprawiedliwości⁷ a czynności przez niego wykonywanych nie należy traktować jako działań osoby prywatnej⁸.

Działalność komornika jako organu egzekucji sądowej mieści się w sferze działania państwa i jest częścią porządku prawnego⁹. Łączy go funkcjonalna i organizacyjna więź z władzą sądowniczą. Czynności egzekucyjne komornika pozostają jednak w związku z działalnością organów wymiaru sprawiedliwości, dlatego też w nauce prawa określa się komornika jako pomocniczy organ wymiaru sprawiedliwości, którego ze stronami postępowania egzekucyjnego, którymi są wierzyciele i dłużnicy, łączy stosunek nie o charakterze prywatnoprawnym, ale o charakterze publicznoprawnym¹⁰.

Funkcjonowanie urzędu komornika opiera się na założeniu, że nie wszyscy dłużnicy spełnią dobrowolnie i we właściwym czasie obowiązki ustalone w wyroku sądowym i dlatego muszą one zostać wyegzekwowane z użyciem przymusu państwowego. Komornik działa tym samym nie na zlecenie wierzyciela, ale formalnie rzecz biorąc w imieniu państwa, a jego zadaniem jest zapewnienie wykonania wyroków sądowych¹¹. Tylko faktycznie działa on w interesie wierzyciela jako osoby, której sąd w odpowiednim orzeczeniu zapewnił już wcześniej ochronę publicznoprawną. W ten sposób państwo gwarantuje również skuteczność wyroków sądowych i efektywną realizację gwarancji konstytucyjnych¹².

⁷ A. Marciniak, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz, Warszawa 2009; Z. Knypl, Z. Merchel, Komentarz do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, wyd. IV, Sopot 2013, s. 8-26.

⁸ K. Lubiński, Status konstytucyjnoprawny zawodu komornika sądowego, [w:] W poszukiwaniu prawa dobrego i sprawiedliwego. Księga pamiątkowa ku czci Jana Tredera, red. K. Lubiński, Warszawa 2013, s. 35-36.

⁹ W. Tomalak, Komornik jako funkcjonariusz publiczny, [w:] Metodyka pracy komornika sądowego, red. A. Marciniak, M. Michalska-Marciniak, Sopot 2015, s. 42.

¹⁰ K. Lubiński, Status publicznoprawny komornika sądowego, [w:] Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, red. K. Lubiński, Sopot 2000, s. 7; A. Barańska, Status prawny komornika sądowego i mienia kancelarii komorniczej, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego”, n. 1-2/2008, s. 15; S. Dalka, Komornik sądowy jako funkcjonariusz publiczny, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego”, n. 12/2001, s. 25-31.; M. Kalinowski, Status podatkowoprawny komornika sądowego, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego”, n. 12/2006, s. 37-70.

¹¹ Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego (załącznik do uchwały nr 1603/V z dnia 6.9.2016 r.), <https://www.komornik.pl/wp-content/uploads/2015/09/kodeks-etyki-zawodowej-w29.01.2020.pdf> (dostęp: 10.10.2023).

¹² J. Mrozek, Komornik sądowy – funkcjonariusz publiczny czy przedsiębiorca?, „Civitas et Lex”, n. 1(17)/2018, s. 17-35; D. Pauch, Komornik sądowy – funkcjonariusz publiczny czy przedsiębiorca? Problem opodatkowania podatkiem od wartości dodanej czynności wykonywanych przez komorników sądowych, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, n. 5(83)/2016, cz. 2, s. 225-232; M. Boczek, Komornik sądowy – pomiędzy urzędnikiem a przedsiębiorcą, „Eunomia – Rozwój Zrównoważony – Sustainable Development”, n. 1(98)/2020, s. 27-41.